

Nesfiskur ehf.
Kt.: 410786-1179
Heimilisfang: [...]

Akureyri, 26.01.2023
Tilv. 2022-09-09-2151

Efni: Svipting leyfis til veiða í atvinnuskyni. Brottkast. Siggí Bjarna GK-5 (2454).

I. Málsatvik

Fiskistofa hefur til meðferðar mál er varðar meint brot áhafnar, og eftir atvikum útgerðar, fiskiskipsins Siggí Bjarna GK-5, skipaskrárnúmer 2454, gegn 2. mgr. 2. gr. laga um umgengni um nytjastofna sjávar nr. 57/1996 þann 9. september 2022. Lögskráður skipstjóri í þeirri veiðiferð er mál þetta varðar var X, kt. [...].

Málið hófst með skýrslu veiðieftirlitsmanna Fiskistofu frá 28. september 2022. Málavöxtum er þannig lýst að þann 9. september 2022 um kl. 09:30 voru veiðieftirlitsmenn Fiskistofu við eftirlit við Garð á Suðurnesjum. Þeir hafi veitt því athygli að fiskiskipið Siggí Bjarna GK-5 (2454) var við dragnótaveiðar á svæðinu og ákváðu að senda ómannað, fjarstýrt loftfar búið myndupptökubúnaði, til að fylgjast með veiðum skipsins. Loftfarinu hafi verið flogið frá landi við Garðskagaveg skammt frá Suðurnesjabæ, um 1,6 km að skipinu, sem var þar við veiðar. Þegar veiðieftirlitsmenn urðu vitni að því að fiskur rann í töluverðu magni út um lensport/lúgu framarlega á stjórnborðshlið skipsins var upptaka virkjuð. Tekið var upp eitt myndband og hófst upptaka um kl. 09:40 og stóð yfir í 07:01 mínútur. Á myndbandinu sést hvar sjötíu og sex (76) fiskar komu út um lúguna og falla í sjóinn. Af þeim tegundagreindu veiðieftirlitsmenn samtals sjötíu og þrjá (73) fiska; 69 kola, 3 ýsur og 1 skötusel. Jafnframt sést þegar þrír (3) bolfiskar falla sömu leið sem ekki var unnt að tegundagreina. Af þeim sökum er áhöfn fiskiskipsins Siggí Bjarna GK-5 (2454) grunuð um að hafa brotið gegn ákvæði 2. mgr. 2. gr. laga nr. 57/1996, með því að hafa ekki hirt og landað framangreindum afla sem komið hafði í veiðarfæri fiskiskipsins umræddan dag.

II. Athugasemdir málsaðila

Vísað er til erindis Fiskistofu, dags. 19. desember 2022 (tilv. 2022-09-09-2151), vegna meintra brota áhafnar, og eftir atvikum útgerðar fiskiskipsins Siggí Bjarna GK-5 (2454) þann 9. september 2022. Þar var málsaðila tilkynnt um að málið hafi verið tekið til meðferðar og málsatvikum lýst, leiðbeint um lagaatriði og aðila málsins gefinn kostur á að koma andmælum og athugasemdum á framfæri í samræmi við 13. gr. stjórnsýslulaga nr. 37/1993 áður en afstaða yrði tekin til þess hvort brot hafi verið framin og eftir atvikum ákvörðun um viðurlög. Þá var málsaðila jafnframt tilkynnt að stofnuninn hafði þegar kært meint brot til lögreglu. Var málsaðila leiðbeint um rétt sinn til að neita að bera á sig sök og að hvorki áhafnarmeðlimum né forsvarsmönnum útgerðarinnar væri skylt að tjá sig um meint brot sem til rannsóknar væri hjá Fiskistofu. Var málsaðila veitt tækifæri til að leggja fram athugasemdir eða andmæli vegna málsins fyrir 9. janúar 2023. X, skipstjóri um borð í umræddri veiðiferð, hafði samband símleiðis þann 5. janúar 2023. Kvaðst hann hafa í gegnum árin landað öllum afla sem hann hafði veitt og nýtt sér úrræði Verkefnasjóðs sjávarútvegsins (VS-kvóta). Framkvæmdin væri erfið hvað varðar veiði á afla sem verðlaus væri. Var hann minntur á þá lögfestu skyldu áhafnar

fiskiskipa til að hirða og landa öllum afla sem kemur í veiðarfæri. Samræður við X voru almenns eðlis og sneru ekki beint að málsatvikum. Var hann hvattur til að koma því áleiðis til forsvarsmanna útgerðarinnar að nýta rétt sinn til að skila inn athugasemdum til Fiskistofu eins og leiðbeint var um í tilkynningu til málsaðila frá 19. desember sl., enda væri málinu beint til útgerðarinnar en ekki gegn honum. Engar athugasemdir eða andmæli málsaðila bárust Fiskistofu fyrir uppgefin tímafrest, né eftir hann. Ákvörðun Fiskistofu tekur því mið af fyrirliggjandi gögnum og málsatvikum að öðru leyti.

III. Lagagrundvöllur

Samkvæmt 2. mgr. 2. gr. laga um umgengni um nytjastofna sjávar nr. 57/1996, segir að skylt sé að hirða og koma með að landi allan afla sem kemur í veiðarfæri fiskiskipa. Ráðherra hefur þó heimild til að heimila með reglugerð að fiski af verðlausum tegundum sé ekki landað heldur varpað í sjóinn, sbr. reglugerð um nýtingu afla og aukaafurða nr. 468/2013. Slík reglugerðarákvæði skulu túlkuð þröngt. Brot gegn 2. mgr. 2. gr. laga nr. 57/1996 geta varðað stjórnsluviðurlögum, þ.e. sviptingu leyfis til veiða í atvinnuskyni skv. 1. og 2. mgr. 15. gr. laga nr. 57/1996 eða skriflegum áminningum skv. 3. mgr. 15. gr. sömu laga. Þá getur brot gegn 2. mgr. 2. gr. laga nr. 57/1996 jafnframt varðað refsingum, sektum eða fangelsi allt að sex árum, skv. 23. gr. sbr. 24. gr. sömu laga. Brot gegn 2. mgr. 2. gr. telst fullframið hvort sem það er með refsinaemi athöfn eða athafnaleysi og hvort sem það er framið af ásetningi eða gáleysi. Þá er í 24. gr. laganna lögfest hlutlæg refsiaþbyrgð einstaklinga og lögaðila gegn ákvæðum laganna, að nánari skilyrðum uppfylltum.

IV. Rannsókn Fiskistofu

Við meðferð málsins, hafi tveir veiðieftirlitsmenn, sem jafnframt hafi verið á vettvangi, farið vandlega yfir myndefnið sem leitt hafi í ljós að þar mátti greina samtals 73 fiska eftir tegundum; þ.e. 69 kola, 3 ýsur og 1 skötusel. Þar sem fiskiskipið Siggí Bjarna GK-5 (2454) er yfirbyggt taldi Fiskistofa nauðsynlegt að rannsaka nánar aðstæður um borð þar sem hvorki sést til skipverja að störfum á vinnsludekki né þegar afli lendir á færiband, á leið sinni út um framangreint lensport skipsins. Fóru veiðieftirlitsmenn Fiskistofu um borð í skipið þann 28. september 2022 í Sandgerðishöfn í því skyni að rannsaka nánar aðstæður um borð. Tóku þeir upp eitt myndband á vinnsludekki sem sýnir leið afla, sem kemur í veiðarfæri, að lensporti. Við rannsókn um borð kom í ljós að veiddur afli kemur niður í móttökuna á vinnsludekki og rennur þaðan eftir aðgerðarbandi þar sem afli er flokkaður og gert að honum eftir atvikum. Aðgerðarband liggur að þverbandi, þ.e. af enda aðgerðabandsins fellur afli niður á þverband, sem liggur beinustu leið að lensporti. Engar ristar eða grindur eru við lensportið til að hindra að heill fiskur komist þar í gegn. Þykir rannsókn Fiskistofu hafa leitt í ljós að **sé afli ekki fjarlægður af færiböndum fyrir tilstilli skipverja** rennur hann út um lensportið og aftur í sjó. Af þeim sökum er ljóst að sá afli sem sést renna út í sjó út um lensport skipsins þann 9. september 2022, gerir það sökum refsinaems beins athafnaleysis áhafnar skipsins.

V. Niðurstaða og rökstuðningur

Eins og að framan er greint var áhöfn fiskiskipsins Siggí Bjarna GK-5 (2454) uppvís að brottkasti við eftirlit veiðieftirlitsmanna Fiskistofu á Reykjanesi, úti fyrir Garði á Suðurnesjum þann 9. september 2022. Málalíbúnaður Fiskistofu byggir á skýrslu veiðieftirlitsmanna þar sem þeir lýsa því sem þeir upplifa af eigin raun við skyldustörf. Í henni er eftirliti úti á vettvangi og greiningu á myndbandsupptökum málsins gerð skil. Eftirlitsaðferðin í umrætt sinn fólst í því að veiðieftirlitsmenn höfðu eftirlit með aðstoð ómannaðs, fjarstýrðs loftfars búíð myndupptökubúnaði, þar sem myndefnið var sýnilegt þeim í rauntíma en einnig var myndefnið



að hluta til tekið upp. Veiðieftirlitsmenn Fiskistofu eru sérfróðir opinberir starfsmenn, m.a. um greiningu á tegundum nytjafiska, og hafa enga hagsmuni af úrlausn mála. Í málinu liggur fyrir myndbandsupptaka og á henni sést þegar tilgreindur afli, sem komið hafði í veiðarfæri skipsins, féll út um tíðnefnt lensport, í veiðiferð skipsins þann 9. september 2022. Rannsókn Fiskistofu um borð í skipinu, hefur enn fremur varpað ljósi á lögbrot áhafnar skipsins og verknaðaraðferð í umræddri veiðiferð þegar afli, sem komið hafði í veiðarfæri skipsins, fellur aftur í sjó út um lensport. Skipið er yfirbyggt og sést því hvorki til skipverja að störfum á vinnsludekki né þegar afli lendir af aðgerðarbandi á þverband við enda þess, á leið sinni sinni út um lensportið. Engar ristar eða grindur eru við lensportið til að hindra að heill fiskur komist þar í gegn. Það liggur í hlutarins eðli að afli sem komið hefur í veiðarfæri, fellur ekki út um lensport án aðkomu áhafnar um borð (með athöfn eða athafnaleysi), a.m.k. ekki í því magni sem um ræðir í máli þessu. Þó svo ekki megi greina saknæma háttsemi skipverja í umrætt skipti, þá er að mati Fiskistofu um fullframin brot áhafnar að ræða gegn 2. mgr. 2. gr. laga nr. 57/1996 með vísun til 2. másl. 24. gr. sömu laga, þegar afli sem hafði komið í veiðarfæri skipsins fellur í sjó, enda brotin til þess fallin að hafa í för með sér fjárhagslegan ávinning eða sparnað útgjalda til málsaðila í skilningi ákvæðisins og vísað er til að neðan. Jafnframt er að mati Fiskistofu, á grundvelli rannsóknar stofnunarinnar um borð í skipinu, ljóst að sá afli sem sést renna út í sjó út um lensport skipsins, hafi gert svo sökum beins athafnaleysis áhafnar skipsins í umrædd skipti.

Athafnaleysi fellur undir hugtakið frumverknað, þegar það er virt í ljósi ákveðinnar (lögbundinnar) athafnaskyldu að viðlagðri refsíabýrgð (brot á boðreglum) án tillits til hugsanlegra afleiðinga hennar og atvika að öðru leyti, þ.e. skyldu áhafnar til að hirða og landa þeim afla sem kom í veiðarfæri skipsins skv. 2. mgr. 2. gr. laga nr. 57/1996. Skyldan felst í ákveðinni athöfn, þ.e. ytri hreyfingu áhafnar að störfum á vinnsludekki, um að fjarlægja afla af færibandinu (aðgerðarbandi) við flokkun til að koma í veg fyrir að hann fari aftur út í sjó. Hér reynir á það hvort þeim er skyldan hvílir á, þ.e. áhöfn í umrætt skipti, hafi verið kleift að inna hana af hendi. Að mati Fiskistofu hafi ekkert verið því til fyrirstöðu fyrir skipverja, eins og fyrirkomulagi er háttað um borð í skipinu, að fjarlægja aflann af aðgerðarbandi áður en hann rann óáreittur útbyrðis. Af þeim sökum hafi áhöfn gerst brotleg gegn ákvæði 2. mgr. 2. gr. framangreindra laga með því að hafa látið undir höfuð liggja að bregðast við með þeim hætti sem til var ætlast af þeim og lög kveða á um við framkvæmd veiða.

Var aflinn tegundagreindur af sérfræðingum Fiskistofu og tekur ákvörðun Fiskistofu mið af því. Þá hefur ekkert komið fram í málinu sem leitt getur til þess að skýrsla veiðieftirlitsmanna eða önnur gögn málsins séu dregin í efa, né hefur málsaðili véfengt málsatvik eins og þeim hefur verið lýst. Markmið málsmeðferðar stofnunarinnar er að leiða hið sanna og rétta í ljós með hliðsjón af þeim sönnunarkröfum sem gilda í stjórnsýslumálum en um þau gilda almennar sönnunareglur. Umrætt myndband sýnir með skýrum hætti að tilgreindur afli féll fyrir borð í umræddu fiskiskipi umræddan dag. Þá liggur jafnframt fyrir myndband sem sýnir aðstæður um borð á vinnsludekki skipsins. Um er að ræða hlutlæg sönnunargögn sem að mati Fiskistofu hafa mikla þýðingu við úrlausn málsins. Sönnunargildi og áreiðanleiki þeirra vegur þungt í því heildarmati sem Fiskistofa leggur á málið við ákvörðun sína. Að mati Fiskistofu telst mál þetta vera nægilega upplýst og atvik og staðreyndir málsins, sem þýðingu hafa að lögum, vera sönnuð, með vísan til rannsóknarreglu 10. gr. stjórnsýslulaga nr. 37/1993. Með vísan til málsatvika og eðli brota, vitnisburðar veiðieftirlitsmanna, gagna málsins, og þess sem að framan greinir er það niðurstaða Fiskistofu, að áhöfn fiskiskipsins Siggi Bjarna GK-5 (2454), hafi brotið gegn lögum um umgengni um nytjastofna sjávar nr. 57/1996 með því að hafa ekki hirt og landað þeim tilgreinda afla sem að framan er getið, og komið hafði í veiðarfæri, í



umræddri veiðiferð skipsins 9. september 2022. Unnt var að tegundagreina samtals sjötíu og þrjá (73) fiska með óyggjandi hætti (69 kolar, 3 ýsur og 1 skötuselur). Tekur ákvörðun Fiskistofu einkum mið af þeirri greiningu sem og þeim ótegunagreinda afla (3 bolfiskar) sem sést falla sömu leið í sjó út um lensport skipsins.

Háttsemi áhafnar fiskiskipsins Siggí Bjarna GK-5 (2454) er talin varða við 2. mgr. 2. gr. laga um umgengni um nytjastofna sjávar nr. 57/1996.

Í 3. mgr. 15. gr. laga nr. 57/1996 segir að þrátt fyrir ákvæði 1. og 2. mgr. sama ákvæðis skuli Fiskistofa veita hlutaðeigandi útgerð skriflega áminningu vegna fyrsta minniháttar brots. Við mat á því hvort um minniháttar brot sé að ræða er m.a. litið til þess hvort ætla megi að brot hafi í för með sér umtalsverðan ávinning fyrir hlutaðeigandi útgerð og/eða tengda aðila, fjölda brota, hversu mikilvægum hagsmunum brot ógnar og hvort það hefur verið framið af ásetningi eða gáleysi. Að sama skapi telst brot meiriháttar ef verknáður er framinn með sérstaklega vítaverðum hætti eða við aðstæður sem auka mjög á saknæmi brots.

Líta verður til markmiða laga nr. 57/1996 við mat á þeim hagsmunum sem brotin ógna. Lögnum er ætlað að tryggja tvö meginatriði. Í fyrsta lagi að öllum afla sem komi í veiðarfæri skips sé landað í viðurkenndri höfn og í öðru lagi að allur afli sé veginn og skráður. Í máli þessu er litið til þess að brotin voru til þess fallin að hafa í för með sér ávinning fyrir hlutaðeigandi útgerðaraðila og/eða tengda aðila, þar sem verðmeiri eða söluvænlegri afli var tekinn að landi og aflaheimildum, eftir atvikum, ekki ráðstafað í þann afla sem kastað var. Með hliðsjón af magni þess afla sem kastað var má ætla að ávinningur hafi verið þónokkur. Brotin ógna jafnframt hagsmunum sem tengjast aflaskráningu. Fiskveiðistjórnunarkerfið byggir á því að aflaskráning gefi rétta mynd af því hve mikið er veitt úr sameiginlegri auðlind þjóðarinnar og jafnframt hvort afli tiltekins skips sé innan veiðiheimilda þess. Mikilvægir almannahagsmunir eru jafnframt fólgnir í því að upplýsingar um veiðar úr nytjastofnum sjávar séu réttar svo hægt sé að áætla stofnstærð og hámarks afkastagetu. Góð umgengni um nytjastofna sjávar er þýðingarmikil í því skyni að stuðla að því að þeir verði nýttir með sjálfbærum hætti er tryggi til langs tíma hámarksafrakstur fyrir íslensku þjóðina.

Þá hafa aðstæður um borð á vinnsludekki skipsins og færíbönd verið rannsökuð af Fiskistofu. Á grundvelli þeirrar rannsóknar, studda myndbandsupptöku, er það talið hafið yfir skynsamlegan vafa að brotin hafi hið minnsta verið framin af refsinaemu beinu athafnaleysi áhafnar að störfum við aðgerðarband. Ógerningur er að leggja mat á hvort að um meðvituð gáleysisbrot eða ásetningsbrot hafi verið að ræða (dulin sök) þar sem skipið er yfirbyggt, en það kemur ekki að sök þar sem brotin teljast fullframin hvort sem það er af ásetningi eða gáleysi. Að auki teljast brotin fullframin á grundvelli hlutlægrar refsíabyrgðar 24. gr. laga nr. 57/1996 eins og rakið hefur verið.

Við mat á alvarleika brota lítur Fiskistofa til fjölda fiska sem varpað var fyrir borð í umræddri veiðiferð, þ.e. 73 fiskar auk 3 fiska sem ekki var unnt að tegundagreina. Jafnframt lítur Fiskistofa til þeirrar staðreyndar að brotið var framið á stuttum tíma, en myndbandsupptakan sem m.a. er byggt á, er einungis 07:03 mínútur að lengd. Jafnframt lítur Fiskistofa til alvarlegs aðgæsluleysis skipverja, þeirra hagsmuna sem verknáðurinn beindist að í umrætt sinn og magn þess afla, sem féll óhindraður útbyrðis í umsjá áhafnar í trássi við settar hátternisreglur og þá athafnaskyldu sem á henni hvíldi. Af málsatvikum og gögnum málsins megi ætla, að skipverjar hafi með skipulögðum hætti flokkað afla, sem komið hafði í veiðarfæri, eftir tegundum, stærð



og verðgildi, og látið hjá líða að hirða verðminni afla en hirt vænni afla. Jafnframt megi ætla að afla af öðrum tegundum en sóknartegundum (s.s. þorskur og ýsa), hafi frekar fallið útbyrðis en ella. Að mati Fiskistofu var brot áhafnar vítavert og gefur sterklega til kynna að brottkast með framangreindum hætti sé viðhaft um borð í umræddu skipi málsaðila í andstöðu við háttarnisreglur laga um umgengni um nytjastofna sjávar nr. 57/1996 og grundvallar markmið þeirra um sjálfbæra nýtingu fiskistofna og góða umgengni um auðlindir sjávar. Málsaðili stundar fiskveiðar í atvinnuskyni og í hans þágu starfa menn sem hafa sjómennsku að atvinnu. Gera verður þá kröfu til áhafnar að háttsemi hennar og framgangsmáti endurspegli gegnan og skynsaman atvinnusjómann, með hliðsjón af þeim háttarnisreglum sem gilda um fiskveiðar hverju sinni. Þá ber málsaðili ábyrgð á því að veiðar fiskiskipa í hans útgerð séu í samræmi við gildandi lög og reglur og þá sérstaklega að framkvæmd veiða brjóti ekki í bága við ákvæði 2. mgr. 2. gr. laga nr. 57/1996. Það er því á hans ábyrgð, að verklag við veiðar sé í samræmi við lög, um borð í þeim fiskiskipum sem hann gerir út og að allur aðbúnaður og tækjakostur sé fullnægjandi.

Í 2. mgr. 15. gr. laga nr. 57/1996 segir að við fyrsta brot, sem varðar sviptingu veiðileyfis, skal leyfissvipting ekki standa skemur en eina viku og ekki lengur en tólf vikur eftir eðli og umfangi brots. Það er niðurstaða Fiskistofu að um sérlega ámælisvert brot sé að ræða, framið á stuttum tíma og til hagsbóta fyrir málsaðila, og var brotið stórfellt með hliðsjón af magni afla sem varpað var frá borði. Af þeim sökum kemur hvorki áminning né lágmarks leyfissvipting til greina. Þá eru engin fyrri brot sem hafa ítrekunaráhrif í máli þessu. Með hliðsjón af umfangi og eðli brots og á grundvelli alls þess sem að framan hefur verið rakið, með hliðsjón af meðalhófsreglu stjórnáhrifreglu, þykja hæfileg viðurlög vera svipting leyfis til veiða í atvinnuskyni í þrjár vikur, enda ekki um minniháttar brot að ræða í skilningi 2. mgr. 2. gr. laga nr. 57/1996.

Fiskistofa sviptir hér með fiskiskip málsaðila, Siggi Bjarna GK-5, skipaskrárnúmer 2454, leyfi til veiða í atvinnuskyni í þrjár vikur (21 dag) frá og með 27. febrúar 2023 til og með 19. mars 2023, skv. 1. mgr. 15. gr. laga nr. 57/1996 sbr. 24. gr. laga nr. 116/2006, vegna meiriháttar brota gegn 2. mgr. 2. gr. laga nr. 57/1996. Missi skip leyfi til veiða í atvinnuskyni fellur jafnframt niður leyfi til veiða með dragnót skv. 1. gr. reglugerðar nr. 963/2019 um veiðar með dragnót við Ísland. Ákvörðunin hefur ítrekunaráhrif í tvö ár frá og með dagsetningu ákvörðunar skv. 19. gr. laga nr. 57/1996.

Ákvörðun þessa má kæra til matvælaráðuneytisins, Borgatúni 26, 4. hæð, 105 Reykjavík, innan eins mánaðar frá því hún barst til málsaðila sbr. 18. gr. laga nr. 57/1996. Skal það gert skriflega eða með tölvupósti á netfangið mar@mar.is. Kæra frestar ekki réttaráhrifum ákvörðunarinnar. Vakinn er athygli á því að ákvörðun þessi verður birt opinberlega á heimasíðu Fiskistofu í samræmi við 9. gr. laga um Fiskistofu nr. 36/1992.

Fiskistofa hefur þegar kært brot málsaðila á 2. mgr. 2. gr. laga nr. 57/1996 til lögreglustjórans á Suðurnesjum og óskað þess að þau verði tekin þar til rannsóknar í samræmi við lög um meðferð sakamála nr. 88/2008. Ef til lögreglurannsóknar kemur mun hún fara fram í kjölfar málsmeðferðar Fiskistofu sem nú er lokið með ákvörðun þessari um stjórnáhrifreglu. Málalok málsins hjá Fiskistofu bindur ekki lyktir málsmeðferðar sakamáls hjá lögreglu.



FISKISTOFA
TRAUST · FRAMSÆKNI · VIRÐING



sími 569 7900 • fax 569 7990
fiskistofa@fiskistofa.is
fiskistofa.is

